

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МЕДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

ПОГОДЖЕНО

Начальник управління
освіти та науки МОЗ України
професор

_____ О. П. Волосовець
" ___ " _____

ПОГОДЖЕНО

Директор
Медичного інституту СумДУ
професор

_____ В. Е. Маркевич
" ___ " _____

ПОГОДЖЕНО

Інститут інноваційних технологій і
змісту освіти МОН України

_____ К. М. Левківський
" ___ " _____

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації лікарів на курсах тематичного удосконалення
«Актуальні питання педіатрії»
за напрямом підготовки 1101 «Медицина»

ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форма навчання	Кількість годин			Разом
	Лекції	Семінари	Практичні заняття	
Очна	40	4	112	156

Затверджено на засіданні
Вченої ради СумДУ «___» _____ 2010 року
протокол №

Ректор _____ А.В. Васильєв

1. Цілі та задачі дисципліни. Її місце в підготовці спеціаліста

1.1 Цілі дисципліни, її місце в підготовці спеціаліста.

Мета: підвищити професіоналізм лікаря-педіатра, сімейного лікаря з урахуванням його кваліфікації.

1.2 Задачі вивчення дисципліни, формування знань і вмінь

Після закінчення підвищення кваліфікації лікар повинен знати:

- основи Законодавства охорони здоров'я України, які визначають діяльність установ охорони здоров'я,
- організацію педіатричної служби,
- основні напрямки роботи по покращенню медичного забезпечення дитячого населення держави, області,
- організацію стаціонарної допомоги хворим дітям,
- організацію амбулаторно-поліклінічної допомоги,
- діагностику, лікування та профілактику основних захворювань дітей,
- основні стандарти обстеження та лікування дітей, проведення диференціальної діагностики,
- патогенез та клініку невідкладних станів к клініці дитячих хвороб та інфекцій, - диспансеризація та профілактика основних захворювань дитячого віку,
- нові технології в діагностиці та лікуванню дитячих хвороб, які впроваджені в ЛПЗ області, України, зарубіжжі та які показали високу ефективність.

По закінченню підвищення кваліфікації лікар повинен вміти:

- зібрати анамнез, провести клінічне обстеження, призначити лабораторне та інструментальне обстеження хворого з урахуванням затверджених стандартів, провести диференційний діагноз, визначити необхідність в госпіталізації, обґрунтувати та поставити діагноз, призначити адекватну терапію,
- надати адекватну допомогу при невідкладних станах у дітей,
- вміти трактувати результати лабораторних та інструментальних обстежень дитини,
- вміти правильно оформляти медичну документацію,
- вміти складати плани диспансерного спостереження дітей з хронічними захворюванням, проводити відбір на санаторно-курортне лікування.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

циклу тематичного удосконалення «Актуальні питання педіатрії»

НАЗВА КУРСУ	Кількість годин				
	Лекції	Практичні	Семі- нарські	Самостійні	Разом

Теоретичні основи соціальної гігієни та організації лікувально-профілактичної допомоги					
Система організації дитячої охорони здоров'я в Україні	3				3
Підсумок	3	-	-	-	3
Профілактична робота і контроль за станом здоров'я і розвитком дітей, гігієнічні основи виховання і навчання					
Контроль за розвитком і станом здоров'я дітей раннього віку			2		2
Організація профілактичної роботи у дитячій поліклініці і дошкільному закладі			2		2
Підсумок	-	-	4	-	4
Харчування здорових і хворих дітей					
Сучасна концепція збалансованого харчування	1				1
Раціональне вигодування дітей першого року життя	1				1
Харчування хворої дитини	1				1
Розлади живлення	-	4		-	4
Рахіт. Спазмофілія. Гіпервітаміноз Д	3	4	-	-	7
Підсумок	6	8	-	-	14
Медична генетика, імунологія і реактивність дитячого організму					
Основи медичної генетики	-	1	-	-	1
Хромосомні хвороби	-	1	-	-	1
Хвороби зі спадковими схильностями (мультифакторіальні)	-	1	-	-	1
Діатез. Аномалії конституції	3	4	-	-	7
Загальна характеристика імунітету і неспецифічних факторів захисту	3	-	-	-	3

Імунопатологічний стан	-	4	-	-	4
Підсумок	6	12	-	-	18
Фізіологія і патологія новонароджених. Фізіологія і патологія пренатального періоду					
Вплив шкідливих факторів, хвороб матері у різні терміни вагітності на формування плоду		1			1
Внутрішньоутробні інфекції	2				2
Фізіологія і патологія доношеного новонародженого		4			4
Особливості обміну білірубіну у плода і новонародженого	2	1			3 і
Жовтяниці		4			4
Інфекційні хвороби новонародженого		3			3
Особливості фізіології і патології новонароджених		4			4
Підсумок	4	17	-	-	21
Хвороби органів дихання					
Хвороби верхніх дихальних шляхів		1			1
Гострі респіраторні захворювання	2				2
Диференціальна діагностика інфекційних та алергічних захворювань верхніх дихальних шляхів		2			2
Бронхіт, бронхіоліт		7			7
Гостра пневмонія	2	1			3
Синдроми при гострій пневмонії		2			2
Лікування пневмонії		2		-	2
Респіраторні алергози		1			
Бронхіальна астма	2				2
Особливості лікування респіраторних алергозів		3			3
Підсумок	6	19	-	-	25

Хвороби органів кровообігу. Дифузні хвороби сполучної тканини. Ревматичні захворювання					
Первинна і вторинна артеріальна гіпертензія, вегето-судинна дистонія	2	1			3
Вегето-судинна дистонія		2			2 ;
Первинна (ессенціальна) гіпертензія		2			2 ;
Природжені вади серця і великих судин	2	1			3
Терапевтична тактика при різних вадах серця		4			4
Порушення серцевого ритму і провідності	2	1			
Медикаментозна терапія порушень серцевого ритму		4			4
Хвороби серця неревматичної природи		1			1
Міокардіодистрофія	1				1
Міокардит	1				1
Дифузні хвороби сполучної тканини. Ревматичні захворювання		2			2
Ревматизм		2			2
Набуті вади серця		2			2
Хронічна недостатність кровообігу		1			1
Гостра серцево-судинна недостатність		2			2
Гостра судинна недостатність		1			1
Гостра серцева недостатність		1			1
Підсумок	8	27	-	-	35
Функціональна діагностика серцево-судинної системи					
Електрокардіографія	2				2
Фонокардіографія	1				1
ЕКГ при деяких захворюваннях і станах		2			2

ФКГ при різних станах і		2			2
Підсумок	3	4	-	-	7
Хвороби органів кровотворення, геморагічні і тромботичні захворювання					
Анатомо-фізіологічні особливості кровотворної системи і системи гемостазу		1			1
Анемії	1				1
Залізодефіцитна анемія	1				1
Геморагічні і тромботичні захворювання		1			1
Коагулопатії		1			
Тромбоцитопатія	1				1
Вазопатії	1				1
Патофізіологія мікроциркуляції: згортуюча і протизгортуюча системи крові		1			1
Синдром дисемінованого внутрішньо-судинного зсідання крові (ДВЗ)		2			2
Невідкладна допомога при захворюваннях крові, геморагічних і тромботичних захворюваннях		4			4
Підсумок	4	10	-	-	14
Хвороби органів травлення					
Функціональні захворювання органів травлення		1			1
Захворювання шлунка та дванадцятипалої кишки		2			2
Підсумок	-	3	-	-	3
Хвороби сечової системи					
Інфекція сечових шляхів, пієлонефрит		2			2
Нирковокам'яна хвороба		2			2
Підсумок	-	4	-	-	4

Інтенсивна терапія та реанімація					
Дихальна реанімація		1			1
Серцева реанімація		1			1
Гіпертермія, принципи терапії	-	1	-	-	1
Судомний синдром		1			1
Диференціальна діагностика і терапія коматозного стану		1			1
Основні принципи і специфіка інтенсивної терапії при отруєннях		1			1
Невідкладна допомога при травмах, опіку, відморожуванні, утопленні		2			2
Підсумок	-	8	-	-	8
РАЗОМ:	40	112	4	-	156

Перелік умінь лікарів, які проходять тематичне удосконалення

Назва типової задачі діяльності	Зміст уміння
Встановлення попереднього клінічного діагнозу захворювання	<p>В умовах стаціонару, поліклініки, амбулаторії, навчально-виховних та оздоровчих закладів, на виробництві або вдома у хворого:</p> <ul style="list-style-type: none"> • за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення вміти виділити та зафіксувати провідний клінічний симптом або синдром (за списком 1); • шляхом співставлення зі стандартами, використовуючи попередні дані анамнезу хворого та дані огляду хворого, на основі провідного клінічного симптому або синдрому, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, поставити найбільш вірогідний або синдромний

	<p>діагноз захворювання (за списком 2).</p> <p>В умовах лікувальної установи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • на підставі найбільш вірогідного або синдромного діагнозу, за стандартними схемами, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обгрунтованого рішення, призначити лабораторне та/або інструментальне обстеження хворого (за списком 2); • використовуючи найбільш вірогідний або синдромний діагноз, дані лабораторного та інструментального обстеження хворого, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обгрунтованого рішення, за певним алгоритмом, здійснювати диференціальну діагностику захворювань (за списком 2); • використовуючи найбільш вірогідний або синдромний діагноз, дані лабораторного та інструментального обстеження хворого, висновки диференціальної діагностики, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обгрунтованого рішення та логічного аналізу поставити попередній клінічний діагноз (за списком 2).
<p>Діагностування невідкладних станів</p>	<p>За будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі та ін.), в умовах нестачі інформації та обмеженого часу, використовуючи стандартні методики огляду та дані можливого анамнезу, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обгрунтованого рішення та оцінки стану людини поставити діагноз (за списком 3).</p>
<p>Проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів</p>	<p>В умовах лікувальної установи, навчально-виховних, оздоровчих закладів, на виробництві, використовуючи узагальнену процедуру оцінки стану здоров'я людини, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обгрунтованого рішення, серед закріпленого контингенту населення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • формувати диспансерні групи хворих; • формувати групи здорових людей, що підлягають диспансерному нагляду (новонароджені, діти, підлітки, вагітні, представники професій, що мають проходити обов'язковий диспансерний огляд). <p>В умовах лікувальної установи, на підставі даних про стан здоров'я певних контингентів населення та про наявність впливу на нього навколишнього середовища, використовуючи існуючі методи, в межах первинної медико-санітарної допомоги населенню, здійснювати систему санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів щодо:</p> <ul style="list-style-type: none"> • організації раціонального харчування, водопостачання; • режиму діяльності та відпочинку; • формування сприятливого виробничого середовища; • первинної профілактики захворювань і травм; • пропаганди здорового способу життя.

Оцінювання результатів лабораторних та інструментальних досліджень	В умовах лікувальної установи, застосовуючи стандартну процедуру, використовуючи знання про людину, її органи та системи, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4).
Визначення характеру лікування захворювань	В лікувальній установі, вдома у хворого, на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами визначати характер лікування (консервативне, оперативне) захворювання (за списком 2).
Визначення принципів лікування захворювань	В лікувальній установі, вдома у хворого, на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних, та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами визначати принципи лікування захворювання (за списком 2).
Визначення необхідної дієти при лікуванні захворювань	В лікувальній установі, вдома у хворого, на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами визначати необхідну дієту при лікуванні захворювання (за списком 2).
Визначення тактики ведення контингенту осіб, що підлягають диспансерному нагляду	<p>В лікувальній установі або вдома у хворого на підставі отриманих даних про стан здоров'я пацієнта, за допомогою стандартних схем, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • визначати тактику обстеження та вторинної профілактики хворих, що підлягають диспансерному нагляду; • визначати тактику обстеження та первинної профілактики здорових осіб, що підлягають диспансерному нагляду; • розраховувати та призначати необхідні продукти харчування дітям першого року життя.
Визначення тактики надання екстреної медичної допомоги	За будь-яких обставин, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 3) в умовах обмеженого часу за допомогою стандартних схем визначити тактику надання екстреної медичної допомоги.
Надання екстреної медичної допомоги	За будь-яких обставин, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідна етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з визначеною тактикою, використовуючи стандартні схеми, надавати екстрену медичну допомогу.

Виконання медичних маніпуляцій	В умовах лікувальної установи, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних стичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та використовуючи стандартні методики виконувати медичні маніпуляції (за списком 5).
Ведення медичної документації	За умов лікувальної установи: <ul style="list-style-type: none"> • використовуючи офіційні облікові документи, за узагальненою формою готувати річний звіт про особисту виробничу діяльність; • використовуючи стандартну технологію, на підставі нормативних документів вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення (карту амбулаторного/стаціонарного хворого, історію хвороби, санаторно-курортну карту, листок непрацездатності, документацію для МСЕК, і т.ін).

Список 1 (синдроми та симптоми)

1. Анемія
2. артеріальна гіпертензія
3. артеріальна гіпотензія
4. біль в грудній клітці
5. біль в ділянці серця
6. біль в животі
7. біль в кінцівках та спині
8. бронхообструктивний синдром
9. випіт у плевральну порожнину
10. геморагічний синдром
11. генералізовані або локальні висипання
12. гепатомегалія та гепатолієнальний синдром
13. головний біль
14. дисфагія
15. жовтяниця
16. задишка
17. задуха та асфіксія
18. запаморочення
19. запор
20. кардіомегалія
21. кашель
22. кишкова диспепсія
23. кровохаркання
24. лімфаденопатія
25. менінгіальний синдром
26. набряковий синдром
27. нефротичний синдром
28. парези, паралічі
29. портальна гіпертензія
30. порушення серцевого ритму
31. розлади свідомості
32. сечовий синдром
33. синдром деменції

34. синдром дисемінованого внутрішньосудинного згортання
35. синдром ексікозу
36. синдром недостатності травлення
37. судоми
38. ціаноз дифузний
39. іаноз локальний
40. шлункова диспепсія
41. шлунково-кишкова кровотеча

Список 2 (захворювання)

1) педіатричний профіль

А) Хвороби крові та кровотворних органів і порушення з залученням імунного механізму:

1. анемії
2. гемолітична хвороба новонароджених
3. геморагічна хвороба новонароджених
4. гемофілія
5. природжені та набуті імунодефіцитні стани
6. сепсис новонароджених
7. тромбоцитопенічна пурпура

Б) Хвороби нервової системи:

8.пологові ураження нервової системи у новонароджених

В) Хвороби системи кровообігу:

- 9.вегето-судинні дисфункції
10. вроджені вади серця
11. есенційна та вторинна артеріальна гіпертензія
- 12.кардити
13. кардіоміопатії
14. набуті вади серця
15. порушення серцевого ритму
16. серцева недостатність

Г) Хвороби органів дихання:

17. асфіксія новонародженого
18. бронхіальна астма
19. бронхіти і бронхіоліти
20. дихальна недостатність
21. плеврити
22. пневмонії
23. пневмопатії та пневмонії новонароджених
24. респіраторні алергози

Д) Хвороби органів травлення:

25. виразкова хвороба
26. гастрити, дуоденіти
27. кістофіброз підшлункової залози
28. синдром мальабсорбції
29. функціональні порушення шлунку, жовчного міхура і жовчовивідних шляхів, кишечнику

Е) Хвороби сечовиділення

30. інфекція сечових шляхів
31. пієлонефрити

Є) Патологія сполучної тканини

32. ревматизм

33. системні васкуліти (геморагічний васкуліт, вузликовий поліартеріт)

Список 3 (невідкладні стани)

1. асфіксія (у тому числі новонароджених)
3. гостра дихальна недостатність
4. гостра затримка сечі
5. гостра надниркова недостатність
6. гостра ниркова недостатність
7. гостра печінкова недостатність
8. гостра серцева недостатність
9. гостре отруєння
10. гострий психоз
11. гострі радіаційні ураження
12. електротравма
13. епілептичний статус
14. зовнішні кровотечі
15. зупинка кровообігу і дихання 16. колапс
17. коми
18. набряк гортані
19. набряк Квінке
20. непритомність
21. пароксизмальні порушення ритму, в-т.ч. МЕС-синдром
22. переохолодження
23. судомний синдром
24. тепловий удар
25. утоплення
26. фізіологічні пологи
27. шоки

Список 4 (лабораторні та інструментальні дослідження)

1. аналіз плевральної рідини
2. аналіз асцитичної рідини
3. аналіз синовіальної рідини
4. аналіз сечі за Зимницьким
5. аналіз сечі за Нечипоренком
6. аналіз сечі на діастазу
7. гострофазові показники, білок крові та його фракції
8. глюкоза крові
9. ліпідний профіль крові
10. креатини, сечовина крові
11. електроліти крові
12. трансамінази крові
13. загальний білірубін крові та його фракції
14. коагулограма
15. сечова кислота крові
16. лужна фосфатаза крові
17. дослідження мікроклімату (температура повітря, оточуючих поверхонь, швидкість руху повітря, відносна вологість)
18. дослідження функції зовнішнього дихання
19. електрокардіографічне дослідження
20. ендоскопічне дослідження бронхів
21. ендоскопічне дослідження травного тракту

22. ехокардіографія
23. загальний аналіз калу
24. загальний аналіз крові
25. загальний аналіз сечі
26. загальний аналіз спинномозкової рідини
27. загальний аналіз стернального пунктату
28. загальний аналіз харкотиння
29. загальний імунологічний профіль крові
30. серологічні реакції при інфекційних хворобах
31. серологічні реакції при автоімунних захворюваннях
32. променеве дослідження щитовидної залози
33. променеве дослідження органів черевної порожнини
34. променеве дослідження органів грудної порожнини
35. променеве дослідження сечостатевої системи
36. променеве дослідження черепа, кісток та суглобів

Список 5 (медичні маніпуляції)

1. виконувати штучне дихання, непрямий масаж серця;
2. проводити реєстрацію ЕКГ;
3. фіксувати язик;
4. зупиняти зовнішні кровотечі;
5. здійснювати первинну обробку рани;
6. промивати шлунок, кишечник;
8. проводити ін'єкції лікарських речовин (внутрішньом'язове, підшкірне, внутрішньовенне струминне та крапельне введення);
9. вимірювати артеріальний тиск;
10. проводити катетеризацію сечового міхура м'яким зондом;
12. проводити первинний туалет новонародженого;
13. здійснювати пальцеве дослідження прямої кишки;
14. виконувати плевральну пункцію;
15. визначати групи крові, резус-належність;
16. переливати компоненти крові і кровозамінники.

Основна література

1. Дитячі інфекційні хвороби (клінічні лекції). Під ред. проф. С.О.Крамарева. - Київ, «Моріон». – 2003.-480 с.
2. Дитячі хвороби. За ред. В.М.Сідельникова, В.В.Бережного. К.:Здоров'я, 1999. – 734 с.
3. Майданник В.Г. Педиатрія. Учебник (2-е издание, испр. и доп.). – Харьков: Фолио, 2002. – 1125 с.
4. Медицина дитинства. За редакцією П.С.Мощича.- К.:Здоров'я, 1994. – Т. 1 - 4. - 2350 с.
5. Михайлова А. М., Трішкова Л. О., Крамарев С. О., Кочеткова О. М. Інфекційні хвороби у дітей // К.: Здоров'я. – 2000. – 418 с.
6. Педіатрія. За ред. Тяжкої О.В. – Вінниця. – 3 вид. - „Нова Книга”, 2009. – 1136 с.
7. Шабалов Н.П.Детские болезни.\\Издание пятое переработанное и дополненное в двух томах. «Питер» Киев.-2006.-832с. и 736с.
8. Шабалов Н.П. Неонатология. В 2-х томах. Спец. л-ра. С.- Петербург, 1996, - Том I. 492 с.
9. Шабалов Н.П. Неонатология. В 2-х томах. Спец. л-ра. С.-Петербург, 1996, - Том II. - 505 с.

Додаткова література

1. Аряев М.Л., Волосовец А.П., Котова Н.В., Старикова А.А., Кононенко Н.А. Пульмонология детского возраста- Киев: Здоров'я, 2004.-608 с.

2. Аряев М.Л. Неонатология.- Київ: «АДЕФ - Україна», 2006.- 754 с
3. Белозеров Ю.М. Детская кардиология. – М.:Медпресс-информ. – 2004. – 600с.
4. Белоконь Н.А., Кубергер М.Б. Болезни сердца и сосудов у детей. В 2-х том.- М.:Медицина, 1987.- 928 с.
5. Белоусов Ю.В. Гастроэнтерология детского возраста. – Х.:Консум, 2000. – 528 с.
6. Возианов А.Ф., Майданник В.Г., Бидный В.Г., Багдасарова И.В. Основы нефрологии детского возраста.- К.: Книга плюс, 2002.- 348 с.
7. Волосовец А.П., Юлиш Е.И. Рациональная антибиотикотерапия респираторных заболеваний у детей - Донецк:Регина, 2005.-389с.
8. Волосовец А.П., Нагорна Н.В., Кривоустов С.П., Острополец С.С., Бордюгова О.В. Діагностика, терапія та профілактика дефіцитних анемії у дітей – Донецьк: СПД Дмитренко Л.Р., 2007. – 38 с.
9. Волосовец А.П., Кривоустов С.П. Макролиды в практике современной педиатрии. Монография. – К.: «Четверта хвиля», 2009. – 192 с.
10. Волосовец А.П., Кривоустов С.П. Цефалоспорины в практике современной педиатрии. Монография. – Харьков: Прапор, 2007. – 184 с.
11. Волосовец А.П., Кривоустов С.П., Манолова Э.П., Ершова И.Б., Бойченко П.К. Лабораторные исследования в практической педиатрии - Луганск, 2003.-131с.
12. Волосовець О.П., Нагорна Н.В., Кривоустов С.П., Острополец С.С., Бордюгова О.В. Діагностика, терапія та профілактика дефіцитних анемії у дітей – Донецьк: СПД Дмитренко Л.Р., 2007. – 38 с.
13. Волосовець О.П., Кривоустов С.П., Криворук І.М., Черній О.Ф. Навчальний посібник з дитячої ендокринології - Тернопіль: Укрмедкнига, 2004.-495с.
14. Волосовець О.П., Кривоустов С.П., Нагорна Н.В., співав. Завдання з біоетики та медичної деонтології для педіатрів-Донецьк: Донбас, 2004. - 84 с.
15. Волосовець О.П., Леженко Г.О., Кривоустов С.П., Прохоров Є.В., Пашкова О.Є., Подліанова О.І. Синдром недиференційованої дисплазії сполучної тканини у дітей та підлітків (поширеність, особливості діагностики та лікування). Монографія, Запоріжжя, ЗДМУ, 2007.-135 с.
16. Волосовець О.П., Нагорна Н.В., Кривоустов С.П., Острополец С.С., Бордюгова О.В. Діагностика та лікування невідкладних станів у дітей. Навчальний посібник для студентів ВМНЗ ІV рівня акредитації, лікарів-інтернів, лікарів-курсантів післядипломної освіти. – Донецьк: Донецький державний медичний університет ім. М.Горького., 2007. – 112 с.
17. Волосовець О.П., Савво В.М., Кривоустов С.П. Вибрані питання дитячої кардіоревматології – Х.: «ГНЦ», 2006 – 256 с.
18. Волосовець О.П.,Кривоустов С.П. Єршова І.Б., Решиков В.А. Фізична реабілітація в педіатрії. Навчальний посібник. - Київ. - Луганськ, 2009. - 182 с.
19. Гастроэнтерология дитячого віку /За загальною редакцією професора Є.В.Прохорова, професора О.П.Волосовця. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2004. – 160 с.
20. Детская ревматология: Руководство для врачей / Под ред. А.А.Баранова – М: Медицина, 2002. – 336 с.
21. Волосовець О.П., Кривоустов С.П., Криворук І.М., Черній О.Ф. Навчальний посібник з дитячої ендокринології. //Тернопіль, “Укрмедкнига”.-2004.-495с.
22. Запорожан В.Н., Аряев Н.Л. ВИЧ – инфекция и СПИД. - К, Здоров'я. - 1994. - 623 с.
23. Игнатова М.С., Вельтищев Ю.Е. Детская нефрология.-М.:Медицина, 1989.- 456 с.
24. Ласиця О.І., Ласиця Т.С., Недельська С.М. Алергологія дитячого віку. – К.: Книга Плюс, - 2004. – 368 с.
25. Майданник В.Г. Гломерулярные болезни почек у детей.- К.: Знання України, 2002.- 228 с.
26. Майданник В.Г. Клинические рекомендации по диагностике и лечению острой пневмонии у детей. – К.: Знання України, 2002.- 106 с.
27. Майданник В.Г. Рахит у дітей: Сучасні аспекти – Нежин: ООО «Видавництво „Аспект-Поліграф”», 2006.- 116 с.
28. Майданник В.Г. Тубулоинтерстициальные болезни почек у детей.- К.: Знання України, 2002.- 156 с.

29. Майданник В.Г., Сміян О.І., Бинда Т.П. Гостра пневмонія у дітей: Клінічні варіанти перебігу, діагностика та лікування. - Суми, 2009. - 154 с.
30. Майданник В.Г., Корнейчук В.В., Хайтович Н.В., Салтыкова Г.В. Заболевания гепатобилиарной системы и поджелудочной железы у детей. – Киев: ВБ «Аванпост-Прим», 2009. – 409 с.
31. Майданник В.Г., Корнейчук В.В., Хайтович Н.В., Салтыкова Г.В. Заболевания кишечника у детей. – Киев: ВБ «Аванпост-Прим», 2009. – 487 с.
32. Майданник В.Г., Корнейчук В.В., Хайтович Н.В., Салтыкова Г.В. Заболевания пищевода, желудка и двенадцатиперстной кишки у детей. – Киев: ВБ «Аванпост-Прим», 2008. – 432 с.
33. Майданник В.Г., Майданник И.В. Справочник современных лекарственных средств.- М.: АСТ; Харьков: Фолио, 2005.-1024 с.
34. Майданник В.Г., Митин Ю.В. Диагностика, лечение и профилактика воспалительных заболеваний дыхательных путей у детей – К.: ООО «ИЦ Медпроминфор», 2006.- 288 с.
35. Маркевич В.Е., Майданник В.Г., Павлюк П.О. та ін. Морфофункціональні та біохімічні показники у дітей і дорослих.- Київ-Суми: МакДен, 2002.- 268 с.
36. Накази МОЗ України «Про удосконалення амбулаторно-поліклінічної допомоги дітям в Україні», «Про удосконалення організації медичної допомоги дітям підліткового віку», та по протоколах за спеціальностями «педіатрія» та ін. МОЗ України. – Київ, 2005 р. – 414 с.
37. Невідкладні стани в педіатрії: Навч. посіб. / За редакцією проф. О.П.Волосовця та Ю.В.Марушка - Х.: Прапор. - 2008. – 200 с.
38. Оказание стационарной помощи детям. Карманный справочник. Оригинальное издание: Pocket book of Hospital care for children. Geneva, WHO, 2005. – Всемирная Организация Здравоохранения, 2006, 378 с.
39. Первинна артеріальна гіпертензія у дітей та підлітків / За ред. В.Г. Майданника, В.Ф.Москаленка. - К.-2007.-389 с.
40. Петрушина А.Д. и др. Неотложные состояния у детей. – М.: «Медицинская книга», 2002. – 176 с.
41. Пеший М.М. Невідкладна допомога в педіатричній практиці / Навчальний посібник для студентів і лікарів-інтернів вищих мед.навч.закладів III-IV рівнів акредитації. – Полтава, 2001. – 245 с.
42. Пособие ИВБДВ (Интегрированное Ведение Болезней Детского Возраста), Всемирная Организация Здравоохранения, Департамент Здоровья и Развития, Ребенка и Подростка (САН), 2000, 202 с.
43. Ревматологія дитячого віку / За загальною редакцією Є.В.Прохорова, О.П.Волосовця. – Донецьк. – 2006. – 160 с.
44. Синдромная диагностика в педиатрии: справочник /Под ред. акад. РАМН А.А.Баранова – М.: Медицина, 1997. – 320 с.
45. Сміян І.С. Педіатрія (цикл лекцій). – Тернопіль: Укрмедкнига, 1999. – 712 с.
46. Суставной синдром в практике педиатра / Е.В.Прохоров, В.В.Бережной, Ю.В.Марушко, Т.В.Марушко, Л.Л.Челпан. – Донецк, 2006. – 146 с.
47. Юлиш Е.И., Волосовец А.П. Диагностика и лечение внебольничных пневмоний у детей. – Донецк, 2004. – 215 с.
48. ВОЗ Глобальная стратегия ВОЗ по сдерживанию устойчивости к противомикробным препаратам. \\WHO\CDS\CSR\2001\212-14 сентября 2000г., 11-12.01.2001.
49. Вольный И.Ф., Постернак Г.И., Пешков Ю.В., Ткачева М.Ю. Экстренная медицинская помощь на догоспитальном этапе. \\Луганск 2006.-224с.
50. Дранник Г.Н. Клиническая иммунология и аллергология \\ Одесса АстроПринт.-1999.-603с.
51. Козлова С.И., Демикова Н.С., Семанова Е., Блиникова О.Е. Наследственные синдромы и медико-генетическое консультирование \\Москва 1996.-416с.
52. Коренев Н.М. Справочник участкового педиатра. \\ Киев.2009.-362с.

53. Компендиум Лекарственные препараты 2006г. Под редакцией член. кор. АМН Украины проф. Коваленко В.Н. и проф. Викторова А.П. «Морион». 2006г.
54. Майданник В.Г. Педиатрия. \\Харьков „Фолио” 2002.-1125с.
55. Рахманова А.Г., Виноградова Е.Н., Воронин Е.Е., Яковлев А.А. ВИЧ- инфекция \\Санкт-Петербург.-2004.-696с.
56. Третьяк Н.М. Гематологія \\ Київ „Зовнішня торгівля”.-2005.-240с.
57. Шилов Е.М. Нефрология .\\Москва «ГЕОТАР- Медиа» 2007.-688с.

Перелік навчально-методичної літератури

1. Бережний В.В., співавтори. Пароксизмальна вегетативна недостатність у дітей. (метод. рекомендації).-Київ.:2004.-30с.
2. Недиабетические кетоацидозы в детском возрасте: клиника, диагностика и инфузионная терапия (метод рекомендации), К.-2006.-23с.
3. Место современных многоатомных спиртов в медицине критических состояний (метод. рекомендации), К.-2006.-42с.
4. Мітохондріальні хвороби (метод. рекомендації) Київ.-2005.-37с.
5. Природжений гіпотиреоз. Клініка. Діагностика. Лікування. Київ.-2005.-21с.
6. Сравнительная профилактическая и фармакоэкономическая эффективность противовирусных препаратов при острых респираторных заболеваниях. (многоцентровые пострегистрационные исследования) под редакц. Романцова М.Г. и соавт. Санкт-Петербург.-2004.-32с.

Робочу програму складено на кафедрі педіатрії з курсом медичної генетики
Укладачі: Загородній М.П., Зайцев І.Е.

Робоча програма розглянута та обговорена на засіданні кафедри педіатрії з
курсом медичної генетики 30 серпня 2010 року. Протокол №1.

Зав. кафедри _____ Проф.. Маркевич В.Е.

Робочу програму затверджено
на засіданні циклової методичної комісії з післядипломної медичної освіти,
протокол № _____ від _____ 2010р.

Голова

П.І.Січненко